

TUNTOSARVI

Nro 43 1986

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti

Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin

Nro 43/86

12. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen

TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto

Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki

puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Viittomalla asiat selviävät I osa	1
Ajankohtaista	4
Ilmoitukset	15

TUNTOSARVI

28.11.1986

Viittomalla asiat selviävät I osa

Sairaanhoitaja Paula Lindeberg on yksi Suomen 400:sta viittomakielen tulkista. Kiinnostus viittomakieleen virisi omalla työpaikalla, Kirurgisen sairaalan päivystyspoliklinikalla, jonne potilasvirran mukana tuli myös kuuroja.

– Kuulin radiosta, että viittomakielen kursseja ryhdytään järjestämään. Aikaa vierähti useampia vuosia, kunnes vihdoin menin Vaasan kesäyliopistoon opettelemaan alkeita. Sen jälkeen olen jatkanut opintoja TVK-opistolla ja Kuurojen liiton kurssikeskuksessa. kahden ja puolen vuoden työn jälkeen suoritin viittomakielessä korkeimman mahdollisen arvosanan, Paula Lindeberg sanoo.

– Eräs kuuro sai minut myöhemmin houkutelluksi tulkkikurssille, jonne hakeuduin pari vuotta sitten, hän jatkaa.

Omaisista ammattilaisiin

Tulkkien ns. lyhyestä koulutuksesta on vastannut Kuurojen liitto. Se on saanut toimintaa varten raha-automattivaroja. Koulutuksen läpikäyminen on vienyt pari vuotta ja sen pituus on ollut 170 tuntia. Aikaisemmin kursseja järjestettiin useita vuosittain, mutta viime

vuoden jälkeen ei lyhyttä koulutusta ole voinut aloittaa.

Vuoden 1983 syksyllä alkoi Turun kristillisessä opistossa kouluhallituksen alainen vuoden kestävä viittomakielentulkin koulutuslinja. Tästä syksystä lähtien se on muuttunut kaksivuotiseksi. Tulkkeja koulutetaan myös Pohjois-Savon kansanopistossa Kuopiossa. Viime lukuvuonna on Porvoon ammatillisessa kurssikeskuksessa koulutettu ruotsinkielisiä tulkkeja.

– Aikaisemmin omaiset ja lähisukulaiset, pääasiassa kuurojen kuulevat lapset, toimivat tulkkeina. Kun tulkkipalvelu vuonna 1979 liitettiin invalidihuoltoon, niin sosiaalihuollituksen tulkkiluetteloon pääsivät kaikki halukkaat. Tällä hetkellä luettelossa olevat tulkit ovat joko aloittaneet tai suorittaneet tulkkikoulutuksen, Paula Lindeberg sanoo.

– Tulkkien tarve on valtava. Uudenmaan läänin alueella on luettelossa olevia tulkkeja 80, kun pelkästään Helsingissä on 500 kuuroa, huomauttaa Paula Lindeberg, joka toimii myös Suomen viittomakielen tulkkien puheenjohtajana.

Seinä välissä

Suomessa on viittovia kuuroja yhtä paljon kuin mustalaisia eli 6.000. Käikkiaan maassamme on 8.000 kuuroa, joista osa on kuuroutuneita. He eivät yleensä käytä viittomakieltä, joka on syntymäkuurojen kieli.

Onnettomuudet, erilaiset kasvaimet ja aivokalvontulehdukset aiheuttavat eniten kuuroutumista. Kuuroutunut ei tavitse viittomakieltä ilmaistakseen itse-

ään. Hän pystyy lukemaan, mutta sosiaaliset yhteydet katkeavat, kun puhelin ja radio mykistyvät ja seurustelu muiden kanssa loppuu. Heidän taakkaansa lisää vielä jokin kuuroutumiseen liittyvä sairaus tai onnettomuus.

Kuurot puolestaan ovat kuuroutuneet ennen puheen oppimista, eivätkä puhu. Suuri osa on sairastunut lapsena aivokuumeen tai aivokalvontulehduksen. Lisäksi on olemassa perinnöllistä kuuroutta, esiintyy kokonaisia kuuroja sukuja.

– Kuuroilla on useimmiten kolminkertainen vamma; hän ei kuule, ei pysty puhumaan, eikä ymmärrä suomea, Paula Lindeberg sanoo.

– Kuuron on lähes mahdoton saada yhteiskunnan tavallisimpia palveluja. Ilman tulkin apua asioiminen virastoissa, lääkärissä, sosiaalitoimistossa, sairaalassa tai oikeudessa on mahdotonta. Virka-aikana tulkin tarve on suurin. Onneksi teen itse kolmivuorotyötä, joten pystyn usein aamupäivisin toimimaan tulkkina hän huomauttaa.

JATKUU

Artikkeli on ilmestynyt Helsingin Yliopiston Keskussairaalaaliiton Kehykset lehdessä 11/86. Sen on kirjoittanut Jyrki Aalto.

AJANKOHTAISTA

Koivistosta sosiaalidemokraattien presidenttiehdokas

Sosiaalidemokraattien puolueen puolueneuvosto ehdottaa ensi kesän puoluekokoukselle presidentti Mauno Koiviston asettamista puolueen presidenttiehdokkaaksi. Puheenjohtaja, pääministeri Kalevi Sorsa kehui Koivistoa Suomen tasavaltalaisimmaksi presidentiksi sitten K. J. Stålbergin ja valitteli presidenttitaistelun varhaisista alkamista.

Presidentinvaalit ovat 1988, mutta kun keskustapuolueen puheenjohtaja Paavo Väyrynen ilmoittautui viime kesänä virallisesti Koiviston haastajaksi, muut puolueet joutuivat kiirehtimään omien presidenttiehdokkaitensa asettamista.

Presidentin virasta kamppailevat nyt siis ainakin Paavo Väyrynen (keskustapuolue), Harri Holkeri (kokoomus) ja todennäköisesti siis myös Mauno Koivisto. Koivisto ei tosin ole vielä ilmoittanut suostuuko hän ehdokkaksi. Myös SKDL:n odotetaan lähiaikoina asettavan oman ehdokkansa presidentinvaaleihin.

Helsingin Sanomat 21.11.

RAC-rallissa täydellinen suomalaisjuhla

Englannissa ajettu ralliautoilun MM-osakilpailu, RAC-ralli päättyi täydelliseen suomalaismenestykseen. Suomalaiset ralliajajat ottivat nelosvoiton. Ensimmäisenä tuli maaliin Timo Salonen (Peugeot), toisena Markku Alen (Lancia), kolmantena Juha Kankkunen (Peugeot) ja neljäntenä Mikael Sundström (Peugeot).

Ajajien maailmanmestaruus ratkeaa vasta viimeisessä osakilpailussa, Yhdysvaltojen Olympus-rallissa. Se ajetaan 4.-7. joulukuuta. Tällä hetkellä on eniten MM-äisteitä kerännyt Markku Alen, mutta vain pisteeräpäällä on Juha Kankkunen. Pronssimitalin on jo varmistanut itselleen Timo Salonen. Suomalaiset tulevat tänä vuonna siis ottamaan kolmosvoiton myös MM-pisteissä.

Merkkien välisen kilpailun voittaa Peugeot. Se e kuitenkaan osallistu rallikilpailuihin enää ensi vuonna sillä tehtaalla ei ole sopivaa kilpa-autoa. Ralliajojen sääntöjen muuttuessa tulevat ensi vuonna autojen tehot pienenevän tänä vuonna sattuneiden monien vakavien onnettomuuksien vuoksi.

Ensi vuonna Alen ja Kankkunen ajavat molemmat Lancialla ja Salonen Mazdalla.

Helsingin Sanomat 20.11.

Israelin puolustusministeri Suomessa

Israelin puolustusministeri Jitzhak Rabin on vierailut Suomessa. Hän tapasi vierailullaan mm. presidentti Mauno Koiviston sekä muita korkea-arvoisia poliittisia päättäjiä ja sotilasjohtajia.

»Me arvostamme suuresti Israelin ja Suomen suhteita», Rabin sanoi vierailun päätteeksi ja jatkoi: »Uskon, että keskustelut käytiin erittäin hyvässä ilmapiirissä ja ymmärryksessä, vaikka en sanokaan että olimme kaikesta yhtä mieltä».

Suomen ja Israelin välillä on erimielisyyksiä mm. Israelin naapurivaltiossa, Libanonissa, olevista YK-joukoista. Näissä YK-joukoissa on myös suomalaisia sotilaita. Israel hyökkäsi Libanoniin muutama vuosi sitten ja valloitti maan eteläosan. Israel ei hyväksy YK:n joukkoja, jotka on sijoitettu Israelin ja Libanonin joukkojen väliin rauhoittamaan tilannetta.

Rabin käy kiertomatallaan myös muissa pohjoismaissa. Helsingistä hän jatkoi matkaansa Tanskaan.

Helsingin Sanomat 20.11.

Kuluttajasta on tullut itsekkäämpi

Suomalaisten asenteet kulutukseen ovat muuttuneet itsekkäämmiksi viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana. Esimerkiksi oma auto on useammille itsestänselvyyttä kuin ennen eikä muodikasta pukeutumistakaan pidetä enää niin suurena tuhlauksena kuin aikaisemmin.

Suomen Gallup Oy:n tekemään kyselytutkimukseen haastateltiin kaikkiaan tuhat yli 18-vuotiasta suomalaista. Tärkeintä haastatelluille oli pärjätä elämässä mahdollisimman hyvin. Pärjäämisellä tarkoitetaan tässä mahdollisimman hyvää ammattia ja suuria tuloja.

Nyt ollaan laskelmoivampia kuin viisi vuotta sitten. Vanhemmatkaan eivät enää halua säästää lastensa hyväksi. Itsekkyyttä näkyy muissakin, nyt on alettu korostaa enemmän yksilöllisyyttä.

Vielä viisi vuotta sitten pukeutumista pidettiin paljolti hienosteluna. Nyt halutaan olla muodikkaita eikä sitä pidetä turhana tai pahana asiana. Tosin muodikkuus on iästä ja rahasta kiinni: nuorista, hyvin toimeentulevien vanhempien kodissa asuvista 70 % seuraa tarkasti muotia, yli 50-vuotiaista pienituloisista vain 16 %.

Terveellinen ruoka ei enää ole niin tärkeää kuin viisi vuotta sitten.

Suhtautuminen autoon on selvästi muuttunut. Ennen arvostettiin sitä, että auto on kotimainen ja paheksuttiin autoilun haittoja. Nyt auton pitää olla uusia ja hieno.

Tieteen ja teknologian arvostus on kasvanut kyselyn mukaan selvästi. Sen sijaan halu elää luontaistaloudessa ja syödä luonnontuotteita on vähentynyt.

Ulkomailla oli viimeisten kolmen vuoden sisällä käynyt yli puolet vastaajista, nuorimmista vielä enemmän.

Helsingin Sanomat 17.11.

Neuvostoliitossa sallitaan vähän yksityisyritteliäisyyttä

Neuvostoliin kansanedustuslaitos, Korkein neuvosto, on hyväksynyt uuden työvoimalain. Se sallii neuvostoliittolaisten harjoittavan pääammattinsa ohella myös eräitä yksityisyrittäjien ammatteja. Tämä on uutta, sillä tähän asti ei Neuvostoliitossa ole voinut toimia yksityisyrittäjänä.

Uusien säännösten mukaan yksityinen neuvostoliittolainen voi perustaa vaikkapa ravintolan, parturin, korjaamon tai jonkun muun palveluyrityksen. Hän ei kuitenkaan saa palkata muita kuin perheenjäseniään töihin yritykseensä. Moskovassa kerrotaan jo nyt olevan kokeiluluonteisesti kymmenen perheravintolaa.

Nyt hyväksytty laki liittyy yhtenä pienenä osana meillä olevaan laajaan uudistusohjelmaan. NKP:n puoluejohtaja Mihail Gorbatshovin ajamalla uudistusohjelmalla pyritään lisäämään teollisuuden tuotantoa ja parantamaan tuotteiden laatua. Uudistusohjelma on jo tuottanut tulosta, sillä Neuvostoliiton talouden kasvu on tänä vuonna nopeampaa kuin kertaakaan tällä vuosikymmenellä.

Helsingin Sanomat 19.11.

Uudet setelit käyttöön joulukuun alussa

Tuhannen markan seteli ja uudet viidenkymmenen ja sadan markan setelit otetaan käyttöön joulukuun en-

simmäisenä päivänä. Ensi vuonna käyttöön tulevat lisäksi viidensadan ja kymmenen markan setelit.

Setelien koko ja arvo pysyvät ennallaan. Vanhat setelit ovat edelleen käypää rahaa uusien rinnalla. Vanhat setelit poistuvat kuitenkin pikku hiljaa käytöstä. Uusissa seteleissä on uudet henkilöt ja niiden väärentäminen on pyritty tekemään entistä hankalamaksi.

Jokaiseen kotiin jaetaan Suomen Pankin tiedotuslehtinen, jossa on uusien setelien kuvat. Uudet setelit juhlistavat Suomen Pankin 175-vuotissyntymäpäätä, joka on 12. joulukuuta.

Uudistamistyöryhmän puheenjohtaja Ele Alenius pelkää, että erityisesti värikopiokoneiden yleistyminen saattaa houkutelaa väärentämään rahaa. Uudella painotekniikalla painetut setelit ovat kuitenkin paljon vaikeampia väärentää kuin vanhat.

Suunnittelijoilla on valmiit suunnitelmat myös viidentuhannen markan setelin varalle, mutta sen käyttöön otosta päätetään myöhemmin. Kolikoiden uudistamisesta päätetään niinkään myöhemmin, mutta todennäköisesti nekin uudistetaan 1990-luvun alussa.

Näkövammaiset voivat erottaa kaiverruspainatuksella tehdyn henkilökuvan, tekstin ja numerot sormissaan. Vielä ei tiedetä vaikuttaako kuluminen setelien tunnistettavuuteen.

Uusia seteleitä varten on uusittava mm. huoltoosien ja Helsingin kaupungin liikennelaitoksen matkailippuautomaatit. Toistaiseksi nämä automaatit toimivat vielä vanhoilla seteleillä. Seteleillä toimivien auto-

maattien uudistaminen uusilla seteleillä toimiviksi tulee maksamaan useita miljoonia markkoja.

Seteleihin uudet henkilöt

Nykyisten valtiomiehien sijaan on uusissa seteleissä Antti Chydenius, Jean Sibelius ja Alvar Aalto. Ensi vuonna tulevat vielä uusien seteleiden kuvituksena Elias Lönnrot ja Paavo Nurmi.

Setelien suunnittelutoimikunnan mukaan setelien henkilöt kuvastavat Suomen historian aikakausia, Ruotsinvallan, autonomian ja itsenäisyyden aikaa.

1729-1803 elänyt Antti Chydenius oli pappi, valtiopäivämies, kansantaloudellinen kirjailija, talouspoliitikko ja itseoppinut lääkäri. Chydenius kuvaa Ruotsin vallan aikaa. Hänen kuvansa tulee uuteen tuhannen markan seteliin. Säveltäjä Jean Sibelius (1865-1957) esiintyy vihreässä sadan markan setelissä.

Ruskean viidenkymmenen markan setelin Alvar Aalto (1898-1976) edustaa sotien jälkeistä rakentamista, takasivun Finlandia-talo viittaa myös kansainvälistymiseen.

Helsingin Sanomat 18.11.

Autopuhelimet lisääntyneet nopeasti – nyt otetaan käyttöön uusi puhelinverkko

Pääkaupunkiseudun automaattisten autopuhelimien eli NMT:n käyttäjät pääsevät tuskailemasta ruuhkais-

ten linjojen kanssa. Uusi puhelinverkko NMT 900 on jo koekäytössä ja ensimmäiset uuteen verkkoon sopivat puhelimet ovat ilmestyneet kaappoihin.

Ensi vuoden aikana NMT 900 -järjestelmä on tarkoitus laajentaa Turkuun, Poriin, Tampereelle, Lahteen ja Kouvolaan. Vuosikymmenen loppuun mennessä se kattaa kaikki suurimmat asutuskeskukset.

Diplomi-insinööri Batu Karasar posti- ja telelaitoksen radio-osastolta kertoo, että automaattipuhelimien suosio on osoittautunut ennakoitua vilkkaammaksi. NMT-verkko avattiin maaliskuussa 1982 ja nyt puhelimia on jo lähet 50.000. NMT-puhelimilla voi soittaa jo koko Suomen alueella lukuunottamatta Lappia ja maan koillisosia.

Lisäksi noin 35.000 autossa on käsivälitteinen autopuhelin, jonka puhelut eivät kytkeydy suoraan vastaanottajalle vaan puhelut joudutaan tilaamaan keskuksesta. Käsivälitteiset puhelimet säilyvät puhelinliikenteessä ainakin vuoteen 1995 asti, posti- ja telelaitoksesta kerrotaan.

Uudet NMT 900 -puhelimet ovat niin kevyitä, jopa alle kilon painoisia, että niitä voidaan kuljettaa mukana vaikkapa salkussa. Näin kiireiset johtajat ovat aina puhelimen ääressä, olivatpa he sitten vaikkapa tennistä pelaamassa.

Helsingin Sanomat 19.11.

Joulujunien paikkojen kysyntä vilkasta

Joulujunien paikkojen kysyntä on ollut vilkasta. Varsinkin yöjunien ja erikoispikajunien paikkoja on kysytty, kerrotaan VR:stä. Tarjolla on vielä runsaasti istumapaikkoja päivä- ja yöjuniin sekä makuupaikkoja.

Joululiikenteessä kulkee runsaasti lisäjunia. Lisäksi useimmissa kaukoliikenteen päivä- ja yöjunissa on lisävaunuja ruuhkapäivinä. Myös autonkuljetusvaunuja on lisätty. Joulun menoliikenteen vilkkaimmat päivät ovat 19.-23.12. Vilkkainta aikaa ovat perjantai-ilta ja lauantiaamu sekä aatonaatto. Paluuliikenne jakaantuu useammalle päivälle. Ruuhkaa syntyy sunnuntai-iltana 28.12.

Tilatut paikkaliput on syytä lunastaa tai peruuttaa mahdollisimman ajoissa, jotta peruutuspaikat voidaan myydä niitä tarvitseville, VR:stä toivotaan.

Helsingin Sanomat 19.11.

Postia Japanista ja Australiasta

Joulupukki saa taas ainakin 200.000 kirjettä

Vaikka joulupukki onkin elänyt ja asustanut Korvatunturilla jo iät ajat, niin vasta 1970-luvulla napapiirille perustettiin Joulupukin postikonttori, johon kaikki maailman lapset voivat kirjoittaa. Pukinpaja sijaitsee kahdeksan kilometriä Rovaniemeltä pohjoiseen, kes-

kellä Lapin pimeää ja lumista kaamosta.

Päätonnttu Arja Peltonen kertoo, että pukille tulee kirjeitä ympäri vuoden, mutta joulun lähestyessä kirjeiden määrä kasvaa räjähdysmäisesti:

- Nyt marraskuussa kirjeitä tulee laatikollinen eli muutama sata päivässä, mutta joka päivä niitä tulee enemmän ja enemmän, kertoo Arja-tonnttu.

- Viime vuonna 91:n maan lapset lähettivät tänne 200.000 kirjettä ja joulukorttia. Eniten kirjeitä tuli luonnollisesti Suomesta, mutta myös australialaiset ja japanilaiset lapset kirjoittivat kovasti.

- Kaikkein kiinnostuneimpia joulupukista näyttävät olevan Japanin lapset. Heiltä tulee tosi riemastuttavia kortteja, mutta ovat ne kaikkien muidenkin kortit nättejä, tontut sanovat.

Postia tulee kaukaisimmista maista vielä joulun jälkeenkin, ja jokainen osoitteensa laittanut lapsi saa vastauksen.

- Tänä jouluna lähetämme lapsille »Matka halki joulumaan» -nimisiä pelejä, joissa on peliohjeet ja joulupukin tervehdys suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, saksaksi ja japaniksi.

Lapset lähettävät lahjalistansa

Mitä lasten kirjeet sitten sisältävät? – Suurin osa lähettää pukille pitkän listan niistä leluista ja peleistä jota he odottavat jouluna. Nykyajan lapsilla on tosi kovvat toivomukset. Kaikennäköiset elektroniset pelit ja vimpaimet ovat hyvin haluttuja, mutta myös perinteiset nuket ja autot ovat mukana muiden toiveiden lisäksi.

– Kaikki eivät toivo lahjoja, vaan lähettävät pukille ja tontuille vain joulutervehdyksensä, tontut kertovat.

Suomalaiset lapset voivat myös soittaa postikonttoriin. – Ulkomaille emme uskalla numeroa antaa, koska aivan varmasti kävisi niin, että kaikki puhelinlinjat menisivät tukkoon ja tonttujen kielitaito loppuisi kesken.

– Nyt alkaa olla jo kiirettä. Puheluja tulee koko ajan ja 40 tonttua saa istua päivät pitkät puhelimiin vastaamassa, minkä nyt kirjeisiin vastaamiselta ehtivät. Kaikilla lapsilla ei ole mahdollisuutta puhua suoraan pukille, koska hän on niin kiireinen. Mutta aina kun joulupukki ehtii, niin hän puhuu lasten kanssa.

– Suurin osa soittajista on alle 10-vuotiaita. Moni kysyy, onko pukki olemassa. Kerromme, että pukki on satuolento, joten onhan se oikeastaan olemassa. Jos joku väittää, ettei joulupukkia oikeasti ole, niin emme kiistä. Jokainen voi uskoa, jos haluaa.

Jouluuun on aikaa enää vähän yli kuukausi, joten vielä ehtii hyvin kirjoittaa tai soittaa lahjatoivomuksensa tai tervehdyksensä. Pukille voi kirjoittaa osoitteella: Joulumaa, 96930 Rovaniemi. Puhelimella hänet tai tontut tavoittaa numerosta 9693-5353.

Joulupukin postikonttorilla on myös se arkinen tausta. Postikonttorin puuhamiehiä ovat nimittäin Matkailun Edistämiskeskus ja Posti- ja telelaitos. 40 tonttua on palkattu osa-aikaiseen työhön valtion työllistämistuella.

Hämeen Sanomat 21.11.

Ilmoitukset

Turun piirin kuurosokeiden kerho kokoontuu pikkujoulun merkeissä 3.12. klo 12 – 15. Ottakaa pieni pikkujoululahjapaketti mukaan. Osoitehan on vanha tuttu: Humalistonkatu 16 B 72-73. Kaikki Turun ja sen lähi-kuntien kuurosokeat ovat tervetulleita!

Pohjois-Karjalan Kuurosokeiden Kerhon kokoontuminen siirtynyt. Kokoonnutaan sunnuntaina 7.12.1986 kello 13.00-16.00, osoitteessa: Kalevankatu 22, Joensuu.

MYYJÄISET lähestyvät, tavaraa voi tuoda. Tervetuloa kaikki mukaan.

Pirkko Virtanen

Lapin aluesihteerin Jorma Säynäjängas on lomalla joulukuun kahdeksannesta päivästä vuoden loppuun asti. Seuraava toimistopäivä on viides tammikuuta.

Helsingin Kuurosokeiden Kerhon pikkujoulu pidetään maanantaina 8.12.1986 alkaen klo 18.00, Näkövammaisten Keskusliiton monitoimitilassa. Osoite: Mäkelänkatu 50, 5. kerros. OTA PIENI LAHJA MUKAAN PUKINKONTTIIN! TERVETULO!
